

trä

ARKITEKTUR,
KONSTRUKTION,
INSPIRATION
EN TIDNING FRÅN
SVENSKT TRÄ
NR 1/2026

resiliens

re-sili-ens [-en's] substantiv ~en

Förmågan hos samhällen, byggnader och platser att stå emot, anpassa sig
och återhämta sig vid kris, förändring eller påfrestning.

scasmarttimber.com

SCA Curtain Wall

Utvecklad för att möta kraven
hos morgondagens arkitektur

- 60 procent lägre klimatavtryck.
- Arkitektur utan kompromisser.
- Trygghet från ritning till fasad.
- Kvalitetssäkrad och färdig för professionell användning.

Kraft att stå emot

Malin Age

Hurra! Precis innan pressläggning nås vi av det glada beskedet direkt från Paris: Varbergs stationshus är vinnare av det prestigefyllda International Award for Wood Architecture 2026! Det är roligt att se hur svenska projekt fortsätter att visa vägen. För fyra år sedan vann Sara Kulturhus och White Arkitekter samma tävling. Temat för det här numret av Trä är resiliens,

och det krävs ibland en dos av den varan för att lyckas föra ritbordets visioner hela vägen till färdig byggnad. Möt arkitekt Rickard Stark på Okidoki och ta del av hans tankar kring det halländska stationshuset på sidan 24.

Resiliens handlar om kraften att stå emot. I krigets Ukraina är behovet av bostäder enormt. På sidan 30 berättar professor Anders Roos om ett nytt forskningsprojekt som ska kartlägga hur trä kan användas i landets återuppbyggnad. En ännu mer konkret hjälp, som redan är på plats i Poltava, är nödbostäder av trä. På sidan 34 lyfts cellulosans kraft, oavsett om den återfinns i svenskt virke, bambu från Bangladesh eller i japanska pappersrör.

Vinterns stormar har drabbat skogar i norra Sverige hårt. På sidan 44 möter vi skogsägaren Camilla Logarn, vars skog föll när stormen Gudrun for fram. I dag, 20 år senare, ser Camillas skog lite annorlunda ut – mer varierad och ännu mer artrik – även det ett exempel på resiliens!

Trevlig läsning!

Malin Age
MALIN AGE
REDAKTÖR

PS! Era mail betyder så mycket!

Fortsätt att höra av er med tips och berätta vad ni tycker om tidningen! Adressen är tidningentra@svenskttra.se

Nyfiken på Trä?

Prenumerera du också!
Scanna QR-koden och fyll i dina uppgifter, så kommer tidningen direkt i din brevlåda – helt kostnadsfritt!

Utgivare: Arbio AB. **Ansvarig utgivare:** Anna Ryberg Ågren. **Projektledare:** Alexander Nyberg. **Redaktör:** Malin Age. **Redaktion och formgivning:** Intellecta. **Redaktionsråd i detta nummer:** Ivana Kildsgaard (Tengbom), Elzbieta Lukaszewska (Afrý), Johan Oscarson (Elding Oscarson), Nadya Toss (LTH Arkitektur), Cecilia Westlund. **Annonsbokning:** Jon Öst, jon.ost@spmedia.se, tel 072-231 69 08. **Tryck:** Stibo. **ISSN-nummer:** 2001-2322. **Papper:** 115 g G-silk och 200 g Amber Graphic. **Omslagsbild** Carlos Martines Architekten. **Kontakt:** Svenskt Trä, Box 55525, 102 04 Stockholm, tidningentra@svenskttra.se
Svenskt Trä sprider kunskap om trä, träprodukter och träbyggande för att främja ett hållbart samhälle och en livskraftig sågverksnäring. Svenskt Trä representerar svensk sågverksindustri och är en del av branschorganisationen Skogsindustrierna. Svenskt Trä företräder också svensk limträ-, KL-trä och förpackningsindustri samt har ett nära samarbete med svensk bygghandel.

Det här gör vi

Komplett leverantör av optimerade stommar och huskomponenter, med Sveriges bästa montage-team för stora byggprojekt i trä. Det är Dalahusgruppen.

Dalahusgruppen är en komplett leverantör av optimerade trästommar och byggdelar i trä, montagefärdiga eller med montage på plats.

Produkterna tillverkas eller anpassas i vår fabrik i Linghed utanför Falun, med just-in-time leverans till byggplatsen. Med oss får du hög projektkvalitet, kort byggtid och stora möjligheter till anpassning efter projektets behov.

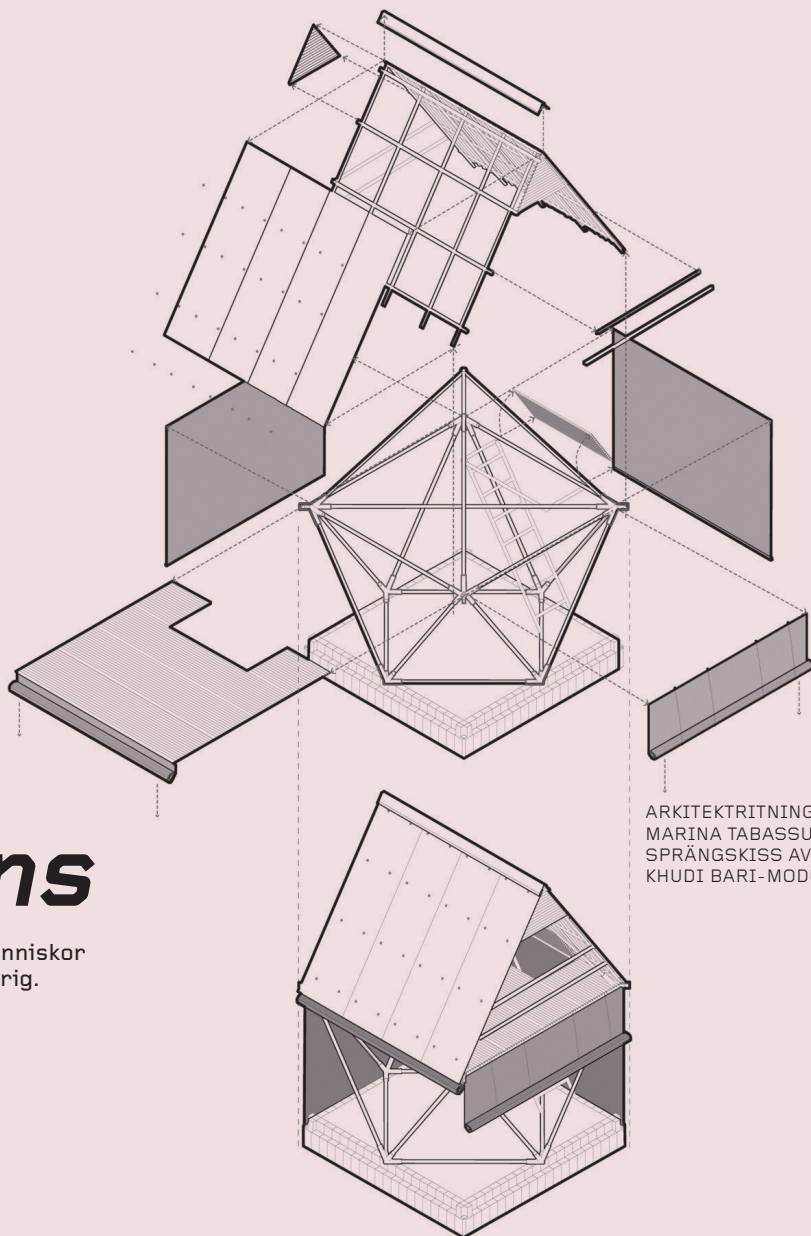

DALAHUSGRUPPEN

INNEHÅLL

NR 1 / 2026 TEMA: RESILIENS

03	Kraft att stå emot	44	»Att gå och tänka på träd är helt fantastiskt«
07	Notiser	46	Ung form:
Fångad av en stormvind
08	Bilden:
Tallins nya, gröna hjärta	49	Klimatkrisen tar inte paus
10	Kiihtelysvaara kyrka:
Ur askan för framtiden	51	Kalendarium:
Missa inte vad som är på G
16	La Nave:
Träskeppet tar ut kursen		
24	På spåret:
Varbergs nya stationshus		
30	Perspektiv		
32	Grönare lim i svensk plywood		
34	Skyddsvärt x 3		
38	Ateljé Åsen, Orust		
43	Först inspirerar störst		

ARKITEKTRITNING AV
MARINA TABASSUM:
SPRÄNGSKISS AV EN
KHUDI BARI-MODUL.

TEMA *resiliens*

Läs mer om bostäder för människor
på flykt undan kris och krig.

SID 34

Naturligt hi-tech

Vi har byggt lätt sedan 1974

masonitebeams.se

Arkitektur GALAN

20 26

Torsdag den 26 mars
Sara Kulturhus,
Skellefteå
arkitekturgalan.se

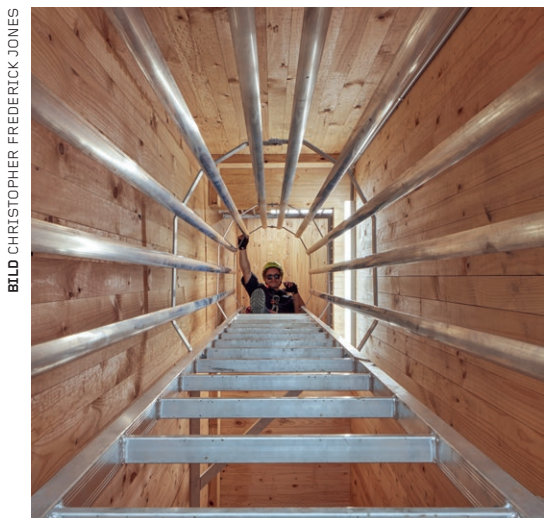

Amsterdam växlar upp!

Staden, tillsammans med över hundra samarbetspartner, tar nu nästa steg för att öka användningen av trä och andra biobaserade material i byggandet. Målet är att senast år 2030 ska minst var femte ny byggnad vara uppförd i trä. Överenskommelsen gäller bostäder, kontor och skolor. ●

Vågade former i björk och tegel

Under våren och fram till den 10:e maj pågår utställningen Aino och Alvar Aalto – två visionära designkoner, på Millesgården i Stockholm. Paret Aaltos livslånga partnerskap inom arkitektur och design kännetecknas av organiska, böljande linjer, funktionalism och användning av naturliga material som björk och tegel. Utställningen visar ett stort urval ur världens största privata Aaltosamling. ●

Brandmän väljer träkåk

Australiens första brandstation i massivträ har vunnit infrastrukturpriset vid 2025 års prestige-fyllda Built by Nature Awards. Brandstationen, som är byggd av trä från brittiska James Jones & sons australiensiska dotterbolag XLam, är ritad av arkitekt Kim Baber, Baber Studios, hyllas för att förena hållbarhet med strikt funktion. ●

Svensk form för framtiden

Årets stipendiater i Ung Svensk Form är utsedda, och bland alstrarna återfinns bland mycket annat utforskande av svensk restull som biologiskt nedbrytbar lösning för att rena småbåtshamnar, en elegant viloplatz för ytterkläder och en modern tolkning av stolpverk och taktila sittmöbler. Håll utkik, vi lär berätta mer i kommande nummer. ●

TALLINNS NYA, GRÖNA HJÄRTA

JUST NU RESER sig det som ska bli Estlands största offentliga träbyggnad, Loodusmaja (Naturens hus), i Tallinn. Projektet ska efter färdigställandet rymma bland annat Estlands naturhistoriska museum och ett flertal miljöorganisationer.

Kärnan i konstruktionen utgörs av KL-trä för väggar och bjälklag, i kombination med ett bärverk av limträ för att hantera stora öppna ytor och laster. Hybridmoment förekommer i byggnadens fundament och i de marknära delarna, där betong används för att hantera fukt och marktryck. Genom att integrera trä som det bärande huvudelementet har byggnaden, som ritats av estländska Kavakava Architects och uppförs av Nordecon, enligt estländska miljödepartementet kapacitet att lagra omkring 3 900 ton CO₂ – mer än dubbelt så mycket som två motsvarande byggnader av betong. ●

UR ASKAN FÖR FRAMTIDEN

När 1700-talskyrkan i Kiihtelysvaara, Joensuu, Finland, totalförstördes i en anlagd brand 2018 förlorade den lilla bygden en del av sina djupa rötter. Ur askan reste sig en ny träkonstruktion, en byggnad som förenar modern massivträteknik med bygdens kulturhistoriska arv. Riikka Kuittinen har ritat en kyrka som inte enbart är ett sakralt rum, utan även ett tekniskt hantverk byggt för att hålla i sekler.

TEXT ANNA STRÖMBERG **BILD** KALLE KOUHIA, TONI PALLARI

»Vi fick navigera försiktigt för att inte störa historien under oss.»

RIIKKA KUITTINEN, ARKITEKT,
FINSKA LUO ARCHITECTS

För Riikka Kuittinen, arkitekt på finska LUO Architects, var uppdraget i Kiihtelysvaara personligt. Hon är uppvuxen i grannbyn och vet av egen erfarenhet vilken symbol den gamla kyrkan var för bygden. När församlingen skulle välja arkitekt utlystes ingen traditionell tävling; i stället föll valet på LUO Architects, baserat på deras gedigna erfarenhet av församlingsbyggnader och den starka lokala förankringen.

– Det fanns en enorm förväntan från byborna. Många hade skänkt egna pengar till bygget, och känslorna var starka kring huruvida man skulle bygga en kopia eller något helt nytt, berättar Riikka Kuittinen.

Den nya kyrkan är ritad utifrån tidsperspektivet att den ska stå stadigt i minst 200 år. För att uppnå den livslängden, och samtidigt skapa en hälsosam och naturlig byggnad, valdes en stomme av sättningsfritt och lokalproducerat timmer.

– Valet av massivt timmer handlade om att skapa en konstruktion som är ärlig och hållbar. Det ger en massiv struktur med naturlig isolering som inte kräver några extra lager av material i väggarna. Det är en teknik som på många sätt speglar den gamla kyrkans logik, men med modern precision, förklarar Riikka Kuittinen.

Sättningsfritt timmer – en finsk specialitet

I Finland är sättningsfritt timmer standard vid uppförande av timmerhus. Det är en produkt där man satt samman lameller med samtliga årsringar i en viss riktning, för att bygga timmerväggar. I Sverige, där timmerhus är mindre vanligt, används i stället speciellt tillverkad utvändig timmerpanel.

Den nya kyrkan är också mer än en kyrkobyggnad för religiösa aktiviteter. Där finns utrymmen för barn- och ungdomsgrupper, kvällsaktiviteter som konserter och events. En naturlig samlingslokal för de boende i byn.

Korslimmat trä och koppar

Om väggarna representerar traditionen, står taket för den moderna ingenjörskonsten. Hela den höga takstrukturen är konstruerad med element av korslimmat trä. KL-träplattorna fungerar som en sammanhållande skiva som tillåter stora spännvidder och brant geometri utan att kompromissa med stabiliteten.

Ett av de största ögonblicken under byggnationen uppstod när det centrala takfönstret, den så kallade lanterninen, skulle monteras.

– Vi valde att först bygga hela takfönstret på marken, som en komplett enhet. Att sedan se det lyftas upp i ett enda stycke och passas in i takkonstruktionen var en teknisk milstolpe i projektet, säger Riikka Kuittinen.

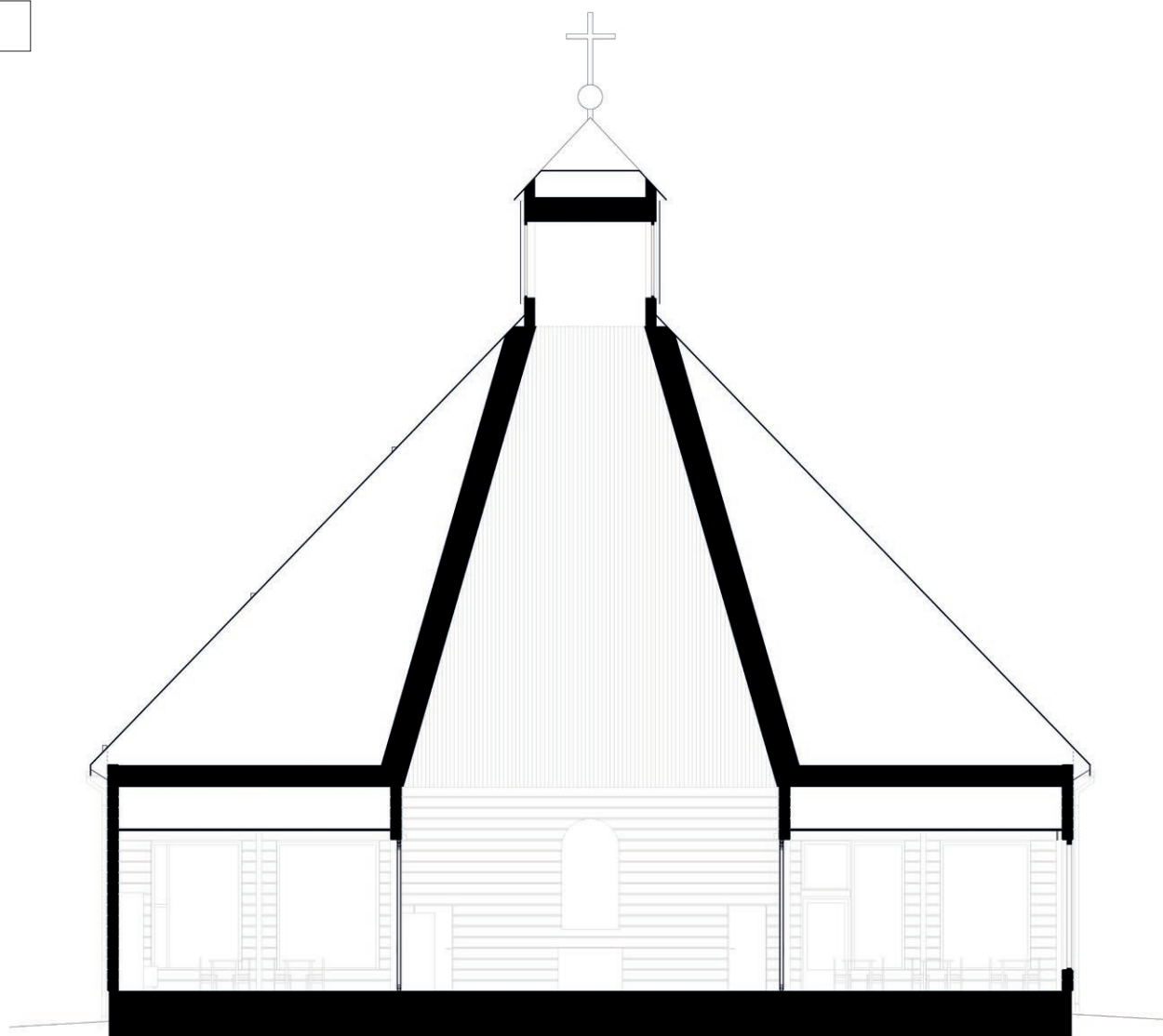
Det nya takfönstret spelar en avgörande roll för interiören. Den gamla kyrkan var traditionellt byggd och hade en mer sluten karaktär. Nu flödar i stället ljuset in genom taket och ner längs den centrala axeln mot koret.

Materialval med hållbarhet i fokus

Under fötterna har kyrkobesökarna numera ett så kallat verkstads-golv av lokal furu, en konstruktion där trästavar ställs vertikalt med ändträet uppåt och på så sätt skapar en extremt slitstark yta som tål många besökare under lång tid – samtidigt som det ger en varm och levande känsla i rummet.

När det gällde takets yttre skal fördes först diskussioner om att använda traditionella träspån med tjära, men församlingen valde en annan väg.

ÅR FÖR FÄRDIGSTÄLLANDE 2024. YTA 600 M². GOLVAREA 505 M²

– Ett spåntak kräver underhåll och omtjämning vart femte år. Koppar valdes för sin extrema hållbarhet och det faktum att det kräver minimalt underhåll över tid. Det är ett beslut fattat för framtida generationer.

Eftersom den nya byggnaden står på en yta där kyrkor med tillhörande begravningsplatser funnits sedan 1600-talet, är marken klassad som kulturminne. En arkitekt från den finska myndigheten Museovirasto (motsvarigheten till det svenska Riksantikvarieämbetet) behövde därför vara involverad i hela arbetet. Dels för att säkerställa att de kulturhistoriska värdena bevarades, dels för att den nya kyrkan inte skulle avvika för mycket arkitektoniskt från den kontext den uppfördes i.

– Arkeologiska utgrävningar hittade bland annat gravar som vi behövde ta hänsyn till, vilket begränsade byggnadens exakta placering och yta. Vi fick navigera försiktigt för att inte störa historien under oss, berättar Riikka Kuittinen

EN MODERN LÄNK TILL DET FÖRFLUTNA

Trots den moderna gestaltningen finns det en fysisk brygga till 1700-talskyrkan bevarad. I sista stund lyckades nämligen kyrkans vaktmästare rädda altartavlan ur lågorna.

– Den blev en självklar och central punkt i vår design. Vi ritade hela det nya koret och dess proportioner utifrån den, säger Riikka Kuittinen.

Den nya kyrkan i Kiihtelysvaara är mer än en ersättning för en förlorad byggnad. Den är ett bevis på träets förmåga att bära både historia och framtid under ett och samma koppartak. ●

Kiihtelysvaara kyrka, Finland

Beställare/Byggherre: Rakennuttajatoimisto Protiimi Oy och Joensuu evangelisk-lutherska kyrkliga samfällighet.

Totalkostnad 5,5 miljoner euro.

Arkitektonisk design: LUO arkkitehdit Oy.

Konstruktionsdesign: Timber Bros Oy.

Akustikdesign: Sitowise.

Huvudentreprenör: Rakennustoimisto K Tervo Oy.

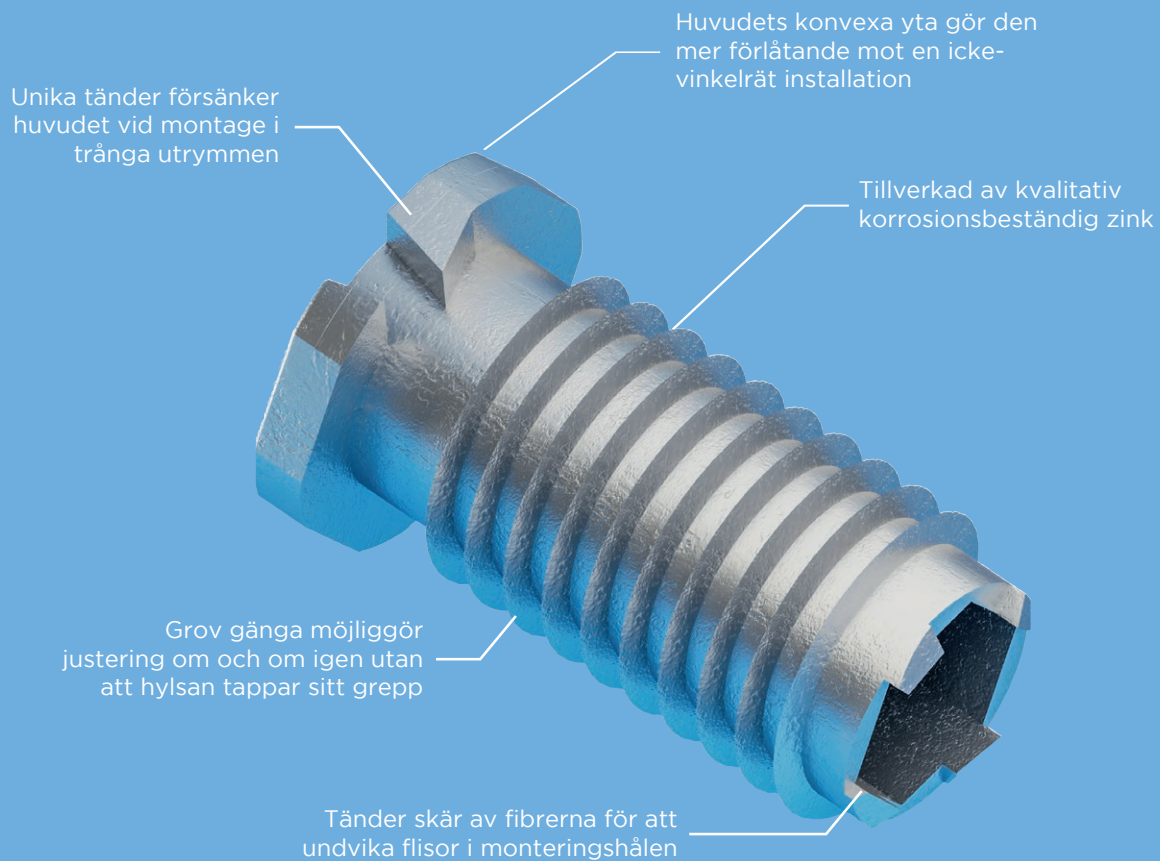
Leverantör av träkomponenter:
Hirsirunko: Kontio.

Adjufix[®]

The Original System Solution

ORIGINAL-HYLSAN FÖR MONTERING AV DÖRRAR OCH FÖNSTER

Unikt system för enkel installation av fönster och dörrar med fördelar långt in i framtiden.

Adjufix produkter är framtagna och utvecklade efter lokala fönster- och dörrstandarder med vårt nordiska klimat i fokus.

www.itwconstruction.se

A photograph of a modern, light-colored wooden interior. A wide staircase with wooden steps and green cushions leads up to a mezzanine level. A young girl is sitting on the bottom steps, reading a book. The walls and ceiling are made of wood. On the right, there are built-in wooden shelves. At the top of the stairs, there are three small, colorful rectangular lights (blue, yellow, red) set into the wood. A large window is visible in the background.

TRÄSKEPPET TAR UT KURSEN

I schweiziska Buchs har Carlos Martinez Architekten skapat La Nave. En skolbyggnad där träet dominerar och arkitekturen är en aktiv del av elevernas utvecklingsresa.

TEXT CARL JOHAN LILJEGREN BILD CARLOS MARTINES ARCHITEKTEN

Skolbyggnaden La Nave, som betyder skeppet, är helt och hållet byggd i trä. Invändigt, utvändigt och i den bärande konstruktionen får träet tala för sig själv. Den Unesco-anslutna skolans motto är "Schule die beWEGt". Det kan tolkas både som "skolan som sätter i rörelse" och "skolan som berör". Men eftersom WEG är skrivet med kapitäl blir betydelsen också "skolan som visar vägen".

Planlösningen följer det pedagogiska upplägget. De yngsta, förskolebarnen, undervisas på bottenvåningen, medan de äldre årskurserna finns på de övre planen. I takt med att eleverna blir äldre, lär sig mer och mognar som individer, rör de sig uppåt i byggnaden, en rumslig rörelse som kan läsas symboliskt som en utvecklingsresa.

– Gestaltningen av La Nave tar sin utgångspunkt i ett nära samspel mellan pedagogik, rumslig organisation och material. Ambitionen var att skapa en skolbyggnad som inte enbart fungerar som ram för undervisning, utan som också aktivt stödjer lärandeprocesserna, säger David Gschwend, arkitekt på Carlos Martínez Architekten, och ansvarig för utformningen av La Nave.

Ett bärande arkitektoniskt element är den öppna sitttrappan som förbinder samtliga våningsplan. Den fungerar som mötesplats, bibliotek, informell lärmiljö och social nod. Trappan kompletteras av lekfulla inslag som en rutschbana, samt av utomhusmiljöer – däribland en takterrass som används som klassrum under bar himmel.

Barn och ungdomar involverades tidigt i planeringsprocessen, och deras idéer fick direkt genomslag i gestaltningen – exempelvis i form av den träbyggda rutschbana som förbinder två våningsplan. Det medvetna valet att avstå från plast till förmån för trä gör även detta lekfulla inslag konstruktivt och materiellt begripligt.

Byggnaden är konsekvent utformad som ett träbyggnadsprojekt, där både konstruktion och ytskikt lämnas synliga. Träet kan ses, beröras och upplevas med alla sinnen. Miljön reducerar stimuli,

vilket gynnar de barn som har behov att begränsa intrycken från omgivningen.

Även byggnadens tekniska lösningar har utvecklats med ett pedagogiskt förhållningssätt. Kontrollerad mekanisk ventilation har valts bort till förmån för manuell vädring, där öppning av fönster ingår i vardagen och förmedlar en grundläggande förståelse för klimat, energi och eget ansvar. Tekniska samband görs synliga och därmed möjliga att förklara och diskutera.

För La Nave var ambitionen att skapa en byggnad som är begriplig för sina användare. Material, konstruktion och rumslig stämning ska vara läsbara och sinnliga, särskilt för barn.

– Trä bidrar till detta genom sin synliga struktur, sin doft och sin taktila närvaro. Samtidigt bär materialet på en symbolisk dimension. Inget trästycke är det andra likt – på samma sätt som varje barn är unikt. Denna aspekt genomsyrar hela byggnaden men är särskilt tydlig i den spåntäckta fasaden, där varje spån har en egen form, säger David Gschwend. ●

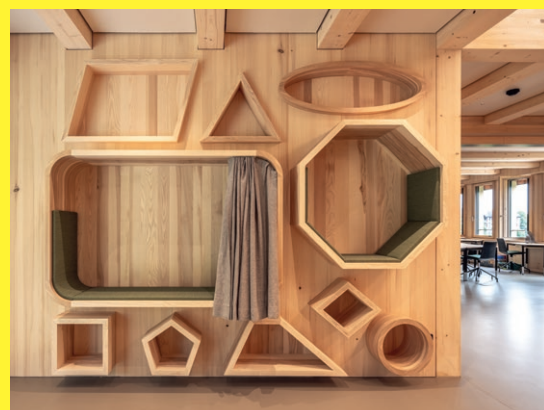

David Gschwend, arkitekt på Carlos Martínez Architekten, och ansvarig för utformningen av La Nave.

– Ambitionen var att skapa en skolbyggnad som inte enbart fungerar som ram för undervisning, utan som aktivt stödjer lärandeprocesserna.

DAVID GSCHWEND, ARKITEKT PÅ CARLOS MARTINEZ ARCHITEKTEN

Unesco-skolor

Unesco-nätverket (UNESCO ASPnet – Associated Schools Network) är världens största skolnätverk med cirka 12 000 anslutna skolor. Genom att vara med i nätverket omsätter skolorna i praktiken FN:s och Unescos program och riktlinjer. Skolorna fungerar som testplatser för nya tankar och innovativa angreppssätt genom sin undervisning, verksamhetskultur och de projekt som de genomför. Skolorna använder också Unescos material i undervisningen så att eleverna får bättre förutsättningar att förstå en alltmer komplicerad värld.

Barn och ungdomar
involverades tidigt i
planeringsprocessen,
och deras idéer fick
direkt genomslag i
gestaltningen
– exempelvis i form
av den träbyggda
rutschbana som för-
binder två våningsplan.

Rätt träslag på rätt plats

Byggnaden är konsekvent utformad som ett träbyggnadsprojekt från bottenplattan och uppåt. Den bärande strukturen består utslutande av träbaserade system, där olika träprodukter kombineras utifrån sina respektive konstruktiva egenskaper.

Stommen är uppbyggd av flera olika konstruktiva lösningar. Väggar och vertikala bärverk är utformade med KL-trä, som bidrar till totalstabiliteten, och stavlimmat trä, som ger hög bärförmåga i slanka dimensioner.

Bjälklagen bidrar också till byggnadens stabilitet och består av limträbalkar samt ribb- eller kassettbjälklag, kompletterade med kalkstensflis för att uppnå erforderliga ljudisoleringsvärden.

Gran och ädelgran används i den bärande strukturen, i form av korslimmat trä och limträelement. Ask förekommer i bärande balkar

av stavlimmat trä samt i synliga invändiga ytskikt. Vitgran har använts för invändiga ytor på ytterväggarna. Lärk har använts i fasadens spånklädsel. Bok används selektivt i delar av interiören

Kombinationen av olika träslag och träbaserade byggsystem möjliggör både hög konstruktiv effektivitet och en rik, nyanserad rumslig upplevelse. ●

La Nave

Totalt inbyggt trä: cirka 650 m³.

Fasad: träspån, cirka 63 700 stycken.

Bärande system: KL-trä, limträ och stavlimmat trä.

Bjälklag: träribbsystem med kalkstensflis för ljudisolering.

I klassrummen överdimensionerades bjälklagen för att stå emot brand. Fälten mellan ribborna har klätts med akustikskivor för att få ett optimalt inomhusklimat och god rumsakustik.

Innovativ lösning på brandskydd

Brandskyddskonceptet är ovanligt och utvecklades objekt-specifikt i nära samarbete med de lokala brandskyddsmyndigheterna. Endast de bärande byggnadsdelarna som är placerade i den vertikala utrymningsvägen, det vill säga i det centralt placerade trapphuset, är inkapslade. Där behövde de bärande elementen uppfylla brandskyddskraven. Trädelarna kläddes därför in med gipsfiberskivor och därefter med fanérade byggskivor, så att den önskade träestetiken kunde bevaras i hela byggnaden.

– Genom att koncentrera dessa konstruerade utrymningsvägar till byggnadens centrala del möjliggjordes en öppen och transparent gestaltning av övriga ytor utan ytterligare brandskyddsteknisk beklädnad av den bärande konstruktionen, säger David Gschwend.

De synliga ribbjälklagen i undervisnings- och vistelseutrymmena är således inte inkapslade. Här är bärverket brandskyddsdimensionerat med hänsyn till avbränningsskiktet (kolningszonen), vilket innebär att balkarna och hela bjälklagskonstruktionen uppnår den föreskrivna brandmotståndstiden

utan ytterligare beklädnad. Det möjliggör öppna, ljusa och sammanhängande rum. Fälten mellan ribborna har klätts med akustikskivor för att få ett optimalt inomhusklimat och god rumsakustik. ●

Från förskola till högstadium

Plats: Buchs, Schweiz.

Arkitekt: Carlos Martínez Architekten.

Funktion: Skola för förskola, grundskola och högstadium.

Nettoarea: cirka 1 940 m².

Byggnadsvolym: cirka 9 770 m³.

Våningar: Källarplan, bottenvåning, två övre plan samt takterrass.

Antal elever: cirka 62.

Utmärkelser: La Nave tilldelades The Architecture Masterprize 2026.

M SOM I MONTAGE

Vi tar idén till färdigt montage

Martinsons erbjuder en komplett lösning för stommontering med ansvar för personal, utrustning och utförande. Med erfarna montörer säkerställer vi en snabb, säker och precis byggprocess.

Kort sagt: Vi tar din idé hela vägen till färdig stomme – tryggt, effektivt och professionellt.

martinsons.se

MARTINSONS
POWERED BY HOLMEN

PÅ SPÅRET

Med sitt pagodliknande tak, en stomme i trä och robusta inslag av granit har Varbergs nya station tagit plats som ett samtida kustlandmärke. Bakom gestaltningen står Okidoki som låtit stadens historia styra gestaltningen. Resultatet är en kontextuell arkitektur som fungerar som en stillsam motrörelse mot samtidens modernistiska reduktion.

TEXT MATTIAS BOSTRÖM

BILD ÅKE E-SON LINDMAN, JAKOB BOHMAN

Varbergs kustlinje mot Kattegatt består av flera gamla landmärken. Mest prominent är såklart fästningen, med anor från 1200-talet. Men här finns även ett av västkustens få bevarade kallbadhus, samt naturreservatet på Getterön, som erbjuder ett av Europas bästa förutsättningar för fågelskådning.

Sommaren 2025 tog ett nytt potentiellt landmärke plats: Nya Varberg stationshus, nästan helt byggt i trä, med tydliga robusta inslag av granit.

Byggnaden har uppenbara kopplingar till havet utanför. Främst tack vare det pagodliknande taket, vars utskjutande hörn ger en mjuk rörelse och en karaktär som associerar till kuststadens vind och strandens och kallbadhusets handdukar.

Okidokis syfte var att skapa en station som reflekterade Varbergs historik och känsla. Varbergsgranit är Hallands landskapssten, och stadens exporthamn är Sveriges största för sågat virke.

– Vi jobbar alltid kontextuellt. Vi vill att byggnaden ska tala till platsen – att det märks varför byggnaden finns här och ingen annanstans. För tågstationen i Varberg var det just kombinationen av sten och trä som speglade den lokala byggtraditionen, och genom att använda dessa material skapades en byggnad som känns

samtida, och som samtidigt är förankrad i sin historia, säger Rickard Stark, ansvarig arkitekt.

Varbergs station är byggd med en stomme av limträ och korslimmat trä, med både horisontell och vertikal bärning. Valet av trä var inte bara symboliskt utan även praktiskt. Främst eftersom stationen byggdes ovanpå den nya tågtunneln – en tre kilometer lång dubbelspårig järnvägstunnel som löper under Varberg, och som invigdes samtidigt som stationen.

– Tunneln var redan färdigprojekterad när vi gjorde vårt bidrag. Egentligen hade vi bara två fasta lägen för rulltrapporna att förhålla oss till, samt att vi inte kunde lasta för mycket på taket. Men det var såklart bra om vi kunde hålla ned lasterna på vissa ställen. Därför var det ganska givet att jobba med trä, säger Rickard Stark.

Interiört är Varberg station öppen och välkomnande. Bärande delar, som pelare och bjälklag har lämnats synliga, vilket gör att träet spelar en central roll.

– Varberg har en lång tradition av att bygga i trä, så det var givet att vi ville visa materialet, både exteriört och interiört. ➤

Redan uppmärksammat internationellt

Varbergs station uppmärksammades på International Wood Construction Forum i Paris, och mottog där det prestigefulla priset International Award for Wood Architecture i kategorin bästa nybyggnad. Priset, som delas ut av internationell press, syftar till att uppmärksamma de prestationer som uppnåtts inom träarkitekturen. Syftet är att stimulera utvecklingen av innovativt arkitektoniskt tänkande i trä, och etablera relationer mellan länder där träbyggandet spelar en allt viktigare roll.

I oktober utnämndes Varbergs station även till vinnare i UIC Railway Station Awards i kategorin Station & Urban Design.

– Det är klart att det är väldigt speciellt att vinna sådana här priser. Jag tycker att det finns mycket av vår filosofi och Okidokis varumärke i byggnaden och jag är väldigt stolt, säger Rickard Stark.

»För att kunna begå stilbrott så måste du vara så oerhört skicklig, och det är väldigt få som är det.»

RICKARD STARK, OKIDOKI

› Stommen är synlig utvändigt, och invändigt är de bärande träpelarna utformade med dekorativa kapital. Maria Nyström på Zenisk har formgivit en unik armatur, för Atelje Lyktan, som bidrar till att pelaren upplevs som en klassisk kolonn, säger Rickard Stark.

Rickard Stark och hans team har även använt sig av konst som ett integrerat lager för att förstärka stationens uttryck. Ett exempel på det är den finske konstnärens Juri Markkulas verk Windy, som pryder stationens fönster.

Även han lånar formspråket från kallbadhusen, med träskulpturer som ändrar form ruta för ruta, som om vinden kastat om strukturen i dem.

– Vi jobbar ofta tillsammans med konstnärer i våra projekt, så att man inte bara smacker på ett konstverk i efterhand. Om konsten får vara en del av arkitekturen, och inte bara ett dekorativt element, så blir den så mycket bättre, säger Rickard Stark.

Varbergs stationshus kunde ha sett helt annorlunda ut. Den byggnad som står på platsen i dag är nämligen en kompromiss. Okidokis första förslag, som Rickard Stark beskriver som en ”stor fin tårta” i tre våningar, fick nämligen stryka på foten en bit in i projektet.

När beställaren Jernhusen insåg att man kanske inte skulle lyckas hyra ut samtliga våningar blev Okidoki tvungen att krympa byggnaden, något som blev en utmaning både emotionellt och inspirationsmässigt.

– Det var en fantastisk gestaltning, med havsutsikt från den tredje våningen. När man är så fäst vid en idé man tyckte var så stark, är det svårt att börja om från början. Jag hade ett väldigt gott öga till det första förslaget, det ska jag inte sticka under stol med. Men vi lyckades hitta energi och skapa något annat, och det är jag väldigt stolt över.

Okidokis förhållningssätt till arkitektur går stick i stäv med den rådande modernistiska estetiken. Rickard Stark har följdriktigt ifrågasatt den lådlika designen i David Chipperfields förslag för Stockholms kommande Nobelcenter.

– Det ser inte så bra ut i sin miljö, tycker jag. Är man ute efter att provocera? Varför vill man så gärna synliggöra stilkrocken mot det gamla? Jag kan verkligen inte förstå det sättet att arbeta på, säger han.

Enligt Rickard Stark finns det en skarp ideologisk oenighet mellan dagens arkitekter. På ena sidan står förenklat de som utgår från platsen och arbetar kontextuellt och på den andra de som vill sätta prägel genom att bryta av mot det befintliga.

Han menar att vi i Sverige under 1900-talet gått hand i hand med en byggindustri driven av effektivisering. Den ideologiska kompassen har pekat mot rakt, ljus och fräscht, som helst ska förverkligas med serietillverkade, enkla och rationella lösningar.

– Det här har blivit som en ideologi; så länge vi gör på det här sättet så gör vi rätt. Förhållningssättet till historien har varit att göra tvärtom, för att visa skillnaden mellan nytt och gammalt. Så länge det bryter av är det bra, säger Rickard Stark och fortsätter:

– Men nio gånger av tio är det dåligt. För att kunna begå stilbrott så måste du vara så oerhört skicklig, och det är väldigt få som är det. Det är mycket bättre att arbeta med platsens befintliga formgivning och historiska kontext. Men de på den andra sidan tycker kanske samtidigt att vårt kontextuella förhållningssätt är trams, säger Rickard Stark.

Han menar att Okidokis syn på arkitektur, och ambition med det estetiska uttrycket, handlar om att erbjuda en rikedom av upplevelser. Han drar paralleller till historisk arkitektur, när den fortfarande var hantverksmässigt framställd. Okidokis kontextuella ›

*»Om konsten får vara en del
av arkitekturen, och inte bara ett dekorativt
element, så blir den så mycket bättre.»*

RICKARD STARK, OKIDOKI

› arkitektur blir därmed en motståndskraft till den moderna; ett sätt att bygga strukturer som inte bara står emot tidens tand, utan också aktivt bidrar till en hållbar och anpassningsbar stadsutveckling i en föränderlig kontext.

– När bygg- och fastighetsbranschen eftersträvar reduktion så gör vi tvärtom. Resultatet blir ofta mer generöst, och vi upplever att allt fler människor uppskattar sättet vi arbetar på. För oss är det lika mycket ett ideologiskt ställningstagande som ett naturligt sätt att skapa något som vi faktiskt själva gillar.

Rickard Stark har en stark arkitektonisk övertygelse om att bygga i trä. Och Okidoki har lång erfarenhet av att jobba med materialet, som han menar går hand i hand med en ideologisk kompass kring hållbarhet inom arkitektkåren.

– Trä är inte bara ett miljövänligt alternativ – det är också ett material som har förmågan att skapa en stark känslomässig koppling mellan människor och byggnader. Och det tycker jag att vi har lyckats med i Varberg station, säger Rickard Stark. ●

Varbergs stationshus

Beställare: Jernhusen.

Arkitekt: Okidoki.

Byggentreprenör: Devoco (fd Bergman & Höök).

Träleverantör: Martinsons.

Omfattar: Ny tågstationsbyggnad med väntsalsfunktion och resenärsservice med handel, café, service, resebutik och restauranger.

Bruttoarea: cirka 2 808 m² BTA.

Material: Trä /hybrid.

Tider: Parallellt uppdrag 2018, bygglov 2022, färdigställt 2025.

Certifieringar: Uppfyller kraven för Miljöbyggnad Guld.

Det är skruven som avgör.

Bra verktyg är viktigt, men rätt fästeteknik är avgörande.

Med HECO får du skruvar utvecklade för precision, styrka och ett slutresultat du kan lita på – oavsett om du bygger nytt eller renoverar hemma.

Du hittar vårt sortiment i de flesta byggvaruhusen!
www.heco.se

För starka förband i massivt trä

SDCF - För upplagsförstärkningar och sammanfogning av massivt trä

SDCFC - För dolda montage och förstärkningar av limträ

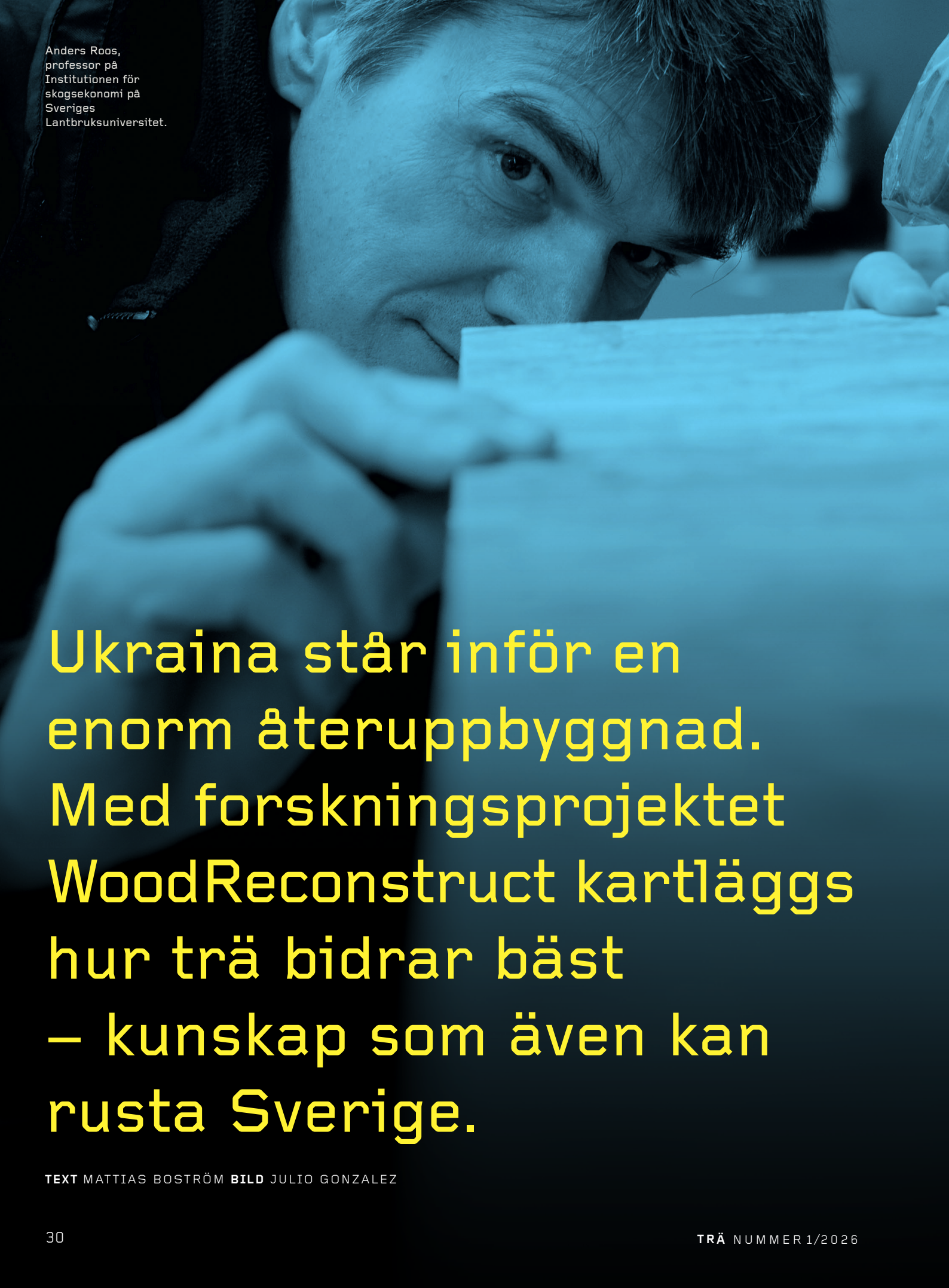
Behöver du hjälp med dimensionering?
Använd Fastener Designer
app.strongtie.com/fd/

SIMPSON

Strong-Tie

Läs mer på strongtie.se

A close-up photograph of a man with dark hair, looking intently over a large sheet of paper. The image has a strong blue color cast. The man's face is partially visible, with his eyes focused on the paper. His hands are holding the edges of the paper.

Anders Roos,
professor på
Institutionen för
skogsekonomi på
Sveriges
Lantbruksuniversitet.

Ukraina står inför en
enorm återuppbyggnad.
Med forskningsprojektet
WoodReconstruct kartläggs
hur trä bidrar bäst
– kunskap som även kan
rusta Sverige.

TEXT MATTIAS BOSTRÖM BILD JULIO GONZALEZ

Förstörelsen i Ukraina, till följd av Rysslands anfallskrig, har skapat ett behov av återuppbyggnad under en tioårsperiod till ett värde av 4,6 biljoner kronor. Samtidigt är bostadsfrågan akut redan nu; 3,7 miljoner människor är på flykt i Ukraina, medan ytterligare 6,8 miljoner av befolkningen befinner sig utanför landet.

I den här typen av situationer har trä som material fördelar. Det är inte bara flexibelt, utan möjliggör även en snabb byggprocess. Detta ligger till grund för projektet WoodReconstruct, finansierat av Formas och lett av Anders Roos, professor på Institutionen för skogsekonomi på Sveriges Lantbruksuniversitet.

Projektets ambition är bred, men utgångspunkten konkret. Först ska situationen kartläggas, därefter ska ett antal representativa värdekedjor väljas ut för att studeras på djupet.

– Vi har precis börjat, och har ingen färdigformulerad lösning på exakt vilka byggnader som ska byggas. Det måste vi undersöka. Vi bör utgå från den kunskap och de erfarenheter som man har i Ukraina, vilka förutsättningar som finns, säger Anders Roos.

Trä är inte en mirakellösning på Ukrainas enorma återuppbyggnadsbehov – men det kan bli en viktig del av svaret. Projektet ska kartlägga hur trä kan användas funktionellt, cirkulärt och anpassat till omständigheterna, både nu under pågående krig – och när fred har slutits.

– Vi inom skogssektorn kan bidra genom att förstå hur trä används på ett vettigt sätt, och hur det kan bidra maximalt till återuppbyggnaden, säger han.

Ukraina har i dag ett träbyggande, men inte i samma omfattning som Sverige. Regelverk skapar begränsningar, och WoodReconstruct ska därför analysera byggbestämmelserna för att se hur dessa kan förändras i takt med Ukrainas harmonisering med EU:s regelverk.

– Det finns regelverk som liknar det vi hade i Sverige tidigare. Man får inte bygga för högt, upp till tre våningar, säger Anders Roos.

Men det handlar inte bara om juridik. Trä behöver också accepteras av dem som ska bygga och bo i husen – särskilt i ett land där materialet ofta kopplas till fritidsboende eller landsbygd snarare än till urbana flerbostadshus.

– Det finns nog ett motstånd. Vi vill undersöka acceptansen hos användarna, men även bland hantverkare och byggherrar, säger Anders Roos.

I dagsläget är Ukrainas försörjningskedjor störda. Virke behövs i försvarsanordningar och till energi. I synnerhet under den hårda vintern, när Ryssland inriktar sig på att hindra civilbefolkningens tillgång till el, vatten och värme.

Cirkularitet blir därför en central fråga i projektet. Inte bara av miljöskäl, utan även som en nödvändig strategi.

– Man måste använda trämaterialet optimalt. Värdekedjorna ska också vara hållbara. I dag kommer landets försvar först. Men det finns också en strävan att närma sig Europa, och där går mycket mot hållbarhet, säger Anders Roos.

»OM SVERIGE SKULLE HAMNA I KRIG MÅSTE VI HA BEREDSKAP, ÄVEN INOM TRÄBYGGSEKTORN«

Hans tidigare forskning har kretsat kring träbyggande, bland annat arkitekters och konstruktörers inställning till träbyggande och människors motiv att vilja bo i flerbostadshus i trä.

I en studie genomförd i sju europeiska länder har Anders Roos, tillsammans med andra forskare, undersökt hur klimat, material och preferenser hänger ihop.

Resultatet ger en mer nyanserad bild för de som tror att klimatargumentet är den främsta anledningen till att människor vill bo i trähus.

Det är en slutsats som även blir relevant i Ukraina, men på ett annorlunda sätt. När människor står utan bostad är materialvalet inte prioriterat. Men när återuppbyggnaden går från akut lösning till långsiktigt samhällsbygge blir frågan om boendekvalitet och gestaltning central.

– Ska träbyggandet ha framsteg på sikt måste man satsa på bra design och bra boendemiljö. Det är där möjligheten finns, säger Anders Roos.

En del av projektet handlar om att skapa utbyten, som studieresor, nätverk och kunskapsutbyte mellan industriellt träbyggande i Sverige och motsvarande aktörer i Ukraina.

– Både industriellt träbyggande och modulbyggande kan vara intressant. Och den svenska erfarenheten. Vi har hållit på länge och lärt oss mycket, säger han.

Sist men inte minst ska WoodConstruct även titta på vad Sverige kan lära sig av Ukraina.

– Om Sverige skulle hamna i krig måste vi ha beredskap, även inom träbyggsektorn. De slutsatser vi kommer fram till i Ukraina kommer förhoppningsvis ha betydelse för Sveriges beredskap, om vi skulle hamna i krig, säger Anders Roos. ●

GRÖNARE LIM I SVENSK PLYWOOD

Lignin – trädets eget bindemedel – har egenskaper som gör det intressant för tillverkning av allt från målarfärg till kosmetika och batterier. Sedan i höstas används det även i Moelven Vänerplys konstruktionsplywood.

TEXT GUSTAV SCHÖN BILD MALIN HILDÉN, MOELVEN

Det är december 2015 när det ringer på Tjalling Chaudrons telefon. I andra änden finns en tidigare kollega som nu arbetar på en forskningsorganisation i Kanada. Samtalet handlar om något som låter bekant: lignin – och möjligheten att använda det som lim i plywood.

– Jag hade precis börjat som produktutvecklare på Moelven och minns hur fascinerad jag blev. När vi lade på skrev jag direkt upp det som ett utvecklingsprojekt, säger Tjalling Chaudron, som är chef för produktutveckling på Moelven Wood.

Tio år senare har Moelven Vänerply börjat blanda in ligninpulver i limmet som fogar samman deras konstruktionsplywood.

– Det känns fantastiskt kul att vi lyckats göra den här omställningen. Det har varit ett stort arbete för alla inblandade parter. Den främsta fördelen är att vi minskar vårt upphov till koldioxidutsläpp, samtidigt har vi lyckats visa genom tredjepartskontroll att plywood-skivan fortfarande har samma prestanda och kvalitet.

Vänerply grundades i Otterbäcken för över 50 år sedan och producerar plywood av svenskt barrträ. Den årliga kapaciteten uppgår till cirka 90 000 kubikmeter. År 2011 blev företaget en del av Moelven-koncernen.

För fem år sedan startade RISE ett forskningsprojekt, med målet att utveckla 100 procent fossilfria byggsivor och element. För Moelven Vänerply blev projektet en möjlighet att testa den biobaserade limfogen i kontrollerad form – innan den industriella produktionen satte i gång.

– Vi såg snabbt att det gick väldigt bra att blanda in lignin i limmet. Det har hög prestanda när det gäller styrka och är naturligt vattenbeständigt. På sikt tror jag att vi kan blanda in mer lignin.

Hett eftertraktad råvara

Ett barrträd består till ungefär 30 procent av lignin. Ämnet finns även i andra växter som växer på land – som gräs, halm och strån. Det är vid massa- och papperstillverkning som ligninet separeras från cellulosafibrerna. För varje ton pappersmassa kan 200 kilo lignin utvinnas.

Materialets unika egenskaper väcker intresse. – Vi kommer att se fler och fler produkter som innehåller lignin de kommande åren. Det finns så otroligt mycket av det och användningsområdena är många. Man kan blanda in det i allt från batterier till kolfiber och plastpåsar. Det skulle funka bra som bindemedel i målarfärg också, säger Tjalling Chaudron.

Ett annat företag som satsar på lignin är Södra, som investerat två miljarder kronor sin sulfatlignin-fabrik i Mönsterås. Anläggningen beräknas stå klar 2027.

Mer forskning krävs

Att just konstruktionsplywood är först ut är ingen slump. Produkten kräver en vattenfast limfog, och det traditionella fenolformaldehydlimmet är redan mörkt till färgen. Eftersom lignin också är brunt påverkas varken estetik eller användningsområde – samtidigt som prestandan bibehålls.

TJALLING CHAUDRON,
CHEF PRODUKTUTVECKLING,
MOELVEN WOOD

»Vi kommer se fler och fler produkter som innehåller lignin»

Trä består av lignin, cellulosa och hemicellulosa. Ligninets uppgift i naturen är att binda ihop cellulosa fibrerna i veden och ge styrka till trädstammen.

– I interiör plywood finns inte samma krav på vattenbeständighet, och där används ofta ljusa limfogar för att möjliggöra målning i ljusa kulörer. För att använda lignin även interiört krävs ytterligare forskning kring färgbehandling, säger Tjalling Chaudron.

När nya biobaserade råvaror ska blandas in i produkter är det en fördel om befintlig maskinpark kan behållas. Moelven Vänerply har anpassat sin produktion till det ligninbaserade limmet.

– Man får räkna med att biobaserade material beter sig annorlunda än fossilbaserade. Vi behövde justera temperatur och luftfuktighet i fabriken, och såg att lignin härdar snabbare, vilket ger ett något snävare

produktionsfönster. På sikt är ambitionen att limmet ska vara helt fossilfritt, men där är vi inte riktigt än. Mer forskning krävs. Genom att byta ut fossila råvaror till biobaserade har Moelven Vänerply minskat sitt upphov till både koldioxidutsläpp och kemiska ämnen.

– För oss handlar det inte om att vara grönast här och nu, utan att vi ska kunna vara relevanta även på lång sikt. När vi analyserade produktionens miljöpåverkan visade det sig att limmet hade en central roll. Genom att påverka just detta steg tas ett viktigt kliv mot ökad andel förnybara råvaror, säger Tjalling Chaudron. ●

Det biobaserade ligninet ersätter andra material – som inte är fossilfria – i plywoodskivornas lim.

Skyddsvärt

Miljontals människor lever på flykt undan kriser, konflikter och naturkatastrofer. Ofta hänvisade till att bo i tält eller undermåliga skjul. Men det går att med enkla medel skapa bra bostäder. Att bygga i trä är en lösning som kan utnyttjas mer.

TEXT CARL-JOHAN LILJEGREN

FLYTTBARA HUS GÖR STOR SKILLNAD

Khudi Bari betyder "litet hus" på bengali och är ett flyttbart tvåvåningshus, utformat av arkitekten Marina Tabassum för den klimatutsatta och marginaliserade befolkningen i Bangladeshs ständigt föränderliga flodlandskap.

Khudi Bari svarar mot det akuta behovet av bostäder för klimatflyktingar på de så kallade chars, bördiga flodsandbankar, som ständigt hotas av översvämningar och erosion, men som är livsviktig jordbruksmark för miljontals marginaliserade, jordlösa människor i Bangladesh.

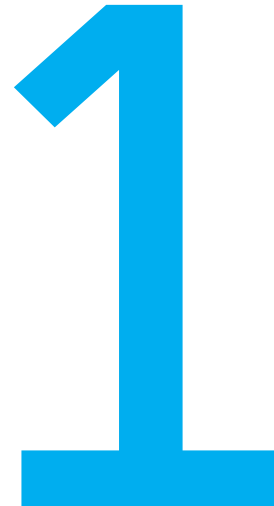
Projektet tog form under pandemins nedstängning 2020. Konstruktionen består av ett lätt men stabilt rymdfackverk av lokal konstruktionsbambu sammanfogat med specialutvecklade och inhemska tillverkade stålförband. Systemet är utformat för snabb montering och demontering av tre personer med enkla verktyg, vilket gör att byggnaden kan flyttas till säkrare platser vid krissituationer. Trots sin låga vikt är strukturen robust och dimensionerad för att stå emot översvämningar och stormar, samtidigt som den endast kräver en liten och grund förankring i marken.

Husets nedre plan rymmer sociala och privata funktioner. Ovanvåningen används som sovplats, och fungerar även som skydd vid översvämningar. Väggarna kan byggas av lokalt tillgängliga material, vilket både minskar kostnader och klimatavtryck och ger möjlighet till platsanpassning. Arkitektoniskt anknyter Khudi Bari till regionens traditionella bostadsformer.

Marina Tabassum Architects har arbetat nära lokalsamhällen för att sprida kunskap om byggsystemet och har även skapat upp strukturen för andra ändamål, bland annat samlingslokaler för kvinnliga jordbrukare samt gemenskapscenter för kvinnor i rohingya-flyktingläger. ●

Arkitekt
Marina Tabassum.

Khudi Bari

Plats: Olika platser i Bangladesh.

Design och implementering: Marina Tabassum.

Boende: Marginaliserad befolkning i Bangladesh.

Bebyggd yta: 6 m², 9,3 m² eller 13,4 m².

Produktionskostnad: cirka 500 USD per enhet.

Utmärkelser och erkännande: Projektet har tilldelats Aga Khan Award for Architecture, och har uppmärksammats internationellt, bland annat genom presentationer på MoMA, Bienallen i Venedig och Vitra Design Museum.

NÖDBOSTÄDER TILL UKRAINA I PLATTA PAKET

Obos Myresjöhus har utvecklat en nödbostad anpassad för olika klimat, husen levereras som platta paket och kan uppföras på cirka fyra timmar. Hittills har två uppsättningar levererats till Ukraina.

Rysslands anfallskrig mot Ukraina har förstört över två miljoner bostäder i landet. Med cirka 3,7 miljoner internflyktingar är bostadsbristen enorm.

Obos Myresjöhus har utvecklat en nödbostad på 16,9 kvm med plats för upp till fyra personer. Huset är tillverkat i enkla och förnybara material: regelvirke, plywood och OSB, med ett tak av korrugerad plåt. Huset är isolerat med mineralull och klarar temperaturer från -25 till +40 °C. Med en vedkamin installerad räcker det med två kilo ved för att värma upp huset från -20 till +20 °C.

Byggsystemet är flexibelt och går att anpassa till behoven hos de som flyttar in. Till exempel kan väggar enkelt flyttas så att fönster och dörrar placeras där det är mest lämpligt. Husen kan även förlängas.

– Målet var att utveckla en kostnadseffektiv, flexibel och skalbar nödbostad, säger Tobias Jansson, fabrikschef på Myresjöhus.

Bostäderna levereras i platta paket, vilket underlättar transport. Det ryms åtta bostäder i en lastbil. Hittills har två

OBOS nödbostäder

Area: 16,9 kvm, rymmer upp till 4 personer.

El/värme: Byggnaderna är isolerade och byggda i trä med integrerade solceller för belysning och laddning av elektronik.

Kostnad per hus: 57 500 kronor.

uppsättningar levererats till Ukraina: Åtta bostäder till Poltava, och lika många till ett mottagningscenter för internflyktingar nära staden Dnipro.

I Poltava har bostäderna målats och försatts med vatten och el. Varje hus fungerar nu som permanentboende för fyra personer, och har gjort det möjligt för familjer att hålla ihop.

– Bostäderna som skickades till Poltava har gjort stor skillnad för de familjer som fick flytta in. Utvärderingar visar att modellen fungerar – det går snabbt att ge människor tak över huvudet i ett mycket svårt läge, säger Joakim Henriksson, vd Obos Sverige. ●

Joakim
Henriksson,
vd Obos Sverige.

BANBRYTAREN

ARKITEKT SHIGERU BAN ÄR närmast ofrånkomlig att nämna när det kommer till bostäder för nödställda. Uppvuxen i ett trähus var det hans kärlek till materialet som fick honom att vilja bli arkitekt, och han har ritat många internationella landmärken med trä. Mest känt är kanske Centre Pompidou filial i östra Frankrike, med sitt böljande trätak.

Men för de flesta är nog Shigeru Bans mest känd för sitt starka engagemang för flyktingar och banbrytande och innovativa användning av papprör som byggmaterial, i allt från nödbostäder till katedraler, broar och utställningshallar.

SHIGERU BAN BÖRJADE experimentera med papprör som byggmaterial 1985. Han ville inte slänga de stora rör som hans skisspapper var upprullade på och började testa om de gick att använda som byggnadsmaterial. Rören visade sig vara mycket starkare än vad han hade väntat sig. De var också enkla att få vattentäta, och eftersom de är industriellt producerade, faktiskt även lätta att brandsäkra. Dessutom har papprör bra termiska och akustiska egenskaper. Det ursprungliga Paper Log House konstruerades 1995 åt vietnamesiska flyktingar i Japan som blivit hemlösa vid jordbävningen i Kobe. De små husen uppfördes på mindre än en dag, med ölbackar fyllda med sand som grund och papprör som stomme. Skyddsbostäderna stod intakta i ett år innan de återvanns.

Med ambitionen att skapa ett lågkostnadsboende som är enkelt och snabbt att montera har Shigeru Ban sedan dess rest jorden runt och byggt enkla, billiga och demonterbara lokalt anpassade versioner av hus med papprör som huvudsakligt byggmaterial till flyktingar och offer för naturkatastrofer.

PAPPRÖREN HAR EN mängd fördelar. De är lättillgängliga i stora delar av världen, billiga och lätta att transportera, återanvända och återvinna. Inte minst viktigt är förstås att de är lätta att bygga med – oftast kan husen färdigställas på en dag. Husen har också visat sig vara förvånansvärt hållbara. Ett tillfälligt hus i Gujarat används fortfarande som lokalt kommunhus, 25 år efter att det byggdes. ●

Arkitekt
Shigeru Ban.

Paper Log House

Den engelska term som Shigeru Ban använder, Paper Log House, "papperstockhus" blir lätt missvisande på svenska. Det handlar om hus med en bärande ram och takstol av papprör, och med plywood, bambu, papprör eller andra material i väggarna, beroende på vad som finns tillgängligt lokalt och vilka krav som klimatet ställer. Genom att använda lokalt tillgängliga och återanvändbara material på nya sätt anpassas husets utformning efter varje plats unika kulturella, geografiska och ekonomiska förutsättningar.

BILD HIROYUKI HIRAI

DET ENDA PERMANENTA AVTRYCKET PÅ PLATSEN ÄR
SMÅ BORRHÅL I BERGET

Mitt i Orusts dramatiska sprickdalslandskap ligger Ateljé Åsen. Här har arkitekten Max Lindgren skapat en oas för konstnärer, med utgångspunkt i platsens förutsättningar.

TEXT GUSTAV SCHÖN,
BILD PHILIP LILJENBERG

Ateljé Åsen ligger vackert beläget uppe på en höjd, med utsikt över ett skogsbyr. Små stigar som omgärdas av blåbärris leder fram till ateljéresidenset. Där möts man av en smal veranda och en stängd fasad.

– När man kliver upp på den smala verandan tvingas man skärpa sina sinnen, och att byggnaden är sluten in mot tomten skapar en mental distans till vardagen – när man arbetar i ateljén ska man inte behöva sitta och titta ut på sin bil, säger arkitekten Max Lindgren, som har en lång relation till platsen. Det har bidragit till en djup förståelse för hur arkitekturen behöver anpassa sig till det dramatiska landskapet.

Byggnaden är uppförd av Byggbolaget Orust och är praktiskt taget fri från betong. Här är det trä som är det bärande materialet. Stommen, fasaden, innerpanelen och isoleringen är allt i trä, vilket ger en diffusionsöppen konstruktion och ett stabilt inomhusklimat över tid.

– En central ambition i projektet har varit att minimera miljöpåverkan och göra så lite avtryck på platsen som möjligt. Därför blev lokalproducerat trä ett självklart materialval.

Stommens träpelare ansluter till de specialmida stolpskorna,

och går hela vägen upp i taket där de samverkar med väggar, tak och bjälklag för att ta upp skjuvkrafter och stabilisera konstruktionen.

– Träpelarna lyfter huset från marken och gör så att det landar lätt i den sluttande terrängen. Det ger en känsla av att sväva mellan marken och trädskronorna. Med pelarna som grund har vi också undvikit sprängning – de enda bestående ingreppen i naturen är små borrarade hål i berget.

Taket är kraftigt utskjutande och beklätt med plåt av zinkmagnesium. Materialet ger en vacker patina och hanterar västkustens regniga klimat på ett ypperligt sätt.

– Utskjutningen gör att verandan blir en väderskyddad plats. När det regnar häftigt blir det som ett draperi av regn som faller ner från taket, då får man kliva upp på verandan via gaveln.

Ateljén är en del av plattformen Artist in Coexistence, där konstnärer kan ansöka om att få vistas på platsen under en längre period. Sedan byggnaden stod klar 2023 har konstnärer från hela världen vistats här. Ateljén fungerar då som både arbetsplats och bostad under residensperioden.

DETALJER VERANDA

Stomme:

Stolpar av limträ 140x140 mm. I stolpskor lika huset, monteras i linje med husets stolpar. Träreglar 45x220 enligt streckade linjer i planutsnitt. Hela stommen målas i svartbrunt tjärfärg före trallen monteras för ett ökat skydd av stommen och för att undvika färg på trallen.

Trall:

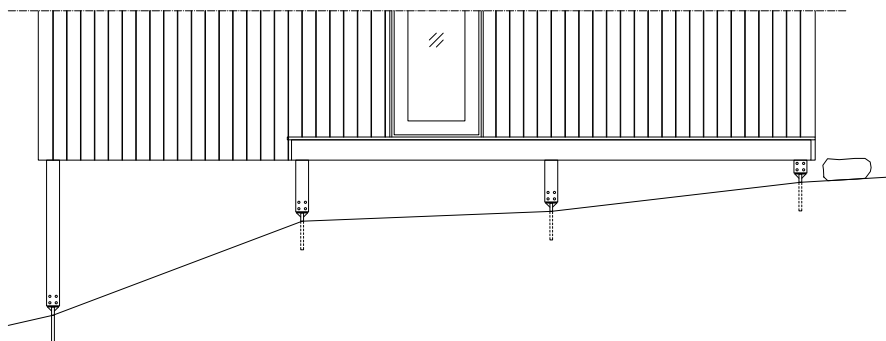
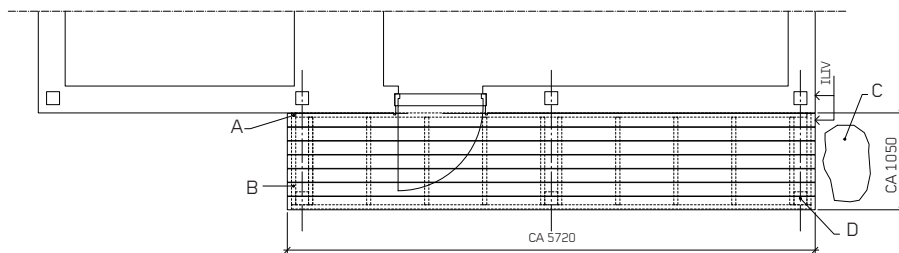
Kärnfurutall 34x145, om möjligt i hela längder utan skarv. Monteras med 5 mm distans.

A Sidor rör över regel mot vägg
Infästning enligt byggare.

B 45x220 reglar
Stomme målas innan trall monteras.

C Naturstensblock.

D Stolpar ska linjera med husets stolpar.

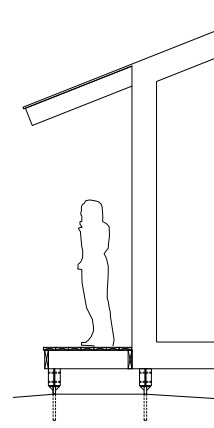
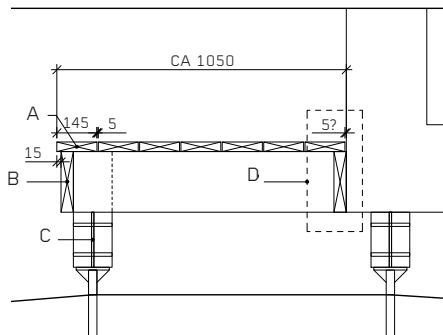
TRAPPAN

A 34 x 145 kärnfurutall
oskarvat om möjligt.

B 45x220 målas lika fasad.

C 140x140 limträstolpe
i stolpsko lika byggnad.

D Anslutning mot fasad
enligt byggare.

› – Naturen och landskapet har en aktiv roll i konstnärens arbete här. Tanken är att man inte ska stänga in sig i ateljén och bara arbeta, utan även ta in naturen. Därför har vi valt att placera toalett och badrum i en bod på andra sidan tomten.

Ateljé Åsen visar inte bara prov på resiliens i byggnadens fysiska hållbarhet och miljöpåverkan, utan också i konstnärens perspektiv.

Ateljérummets generösa fönsterparti ger konstnären närkontakt med naturen. För att bibehålla ett ”rent rum” är kökspentryt dolt bakom stängda träluckor. Från den öppna ateljén rör man sig vidare in i ett lägre rum med en platsbyggd dagbädd och bokhylla.

På loftet ligger en sovalkov, medvetet stängd för utblickar och endast med ett takfönster för ljus och vädring.

– Att rymma alla dessa mentala och fysiska tillstånd på en så liten yta var en av projektets största utmaningar. Arkitekturen måste hjälpa konstnären att växla mellan produktion, reflektion och vila, annars fungerar inte ateljén i längden, säger Max Lindgren. ●

Först inspirerar störst

Över Skellefteälven byggs just nu Sveriges längsta träbro. Karlgårdsbron är en del av Skellefteås stadsomvandling – men också en hyllning till Sveriges äldsta träbro.

TEXT GUSTAV SCHÖN BILD SKANSKA, SKELLEFTEÅ KOMMUN, KENNY WESTERMARK

När Lejonströmsbron byggdes på 1730-talet var behovet av en förbindelse över Skellefteälven stor. Den var länge en avgörande länk för handel, transporter och samhällsutveckling i regionen. I dag står den kvar som Sveriges äldst bevarade träbro och 1994 förklarades den som ett byggnadsminne.

Nästan tre sekel senare befinner sig Skellefteå i en av de största stadsomvandlingarna i modern tid. När nya bostadsområden, förskolor och vägar växer fram i en av Norrlands största städer blir Karlgårdsbron en viktig pulsåder. Den stärker stadens resiliens genom att skapa flera trafikerade förbindelser över älven och minska sårbarheten i Skellefteås växande vägsystem.

Karlgårdsbron är en hängverksbro med träöverbyggnad, som byggs med limträbalkar och monteras i sektioner som successivt skjuts ut över Skellefteälven. Bron får elva stöd, varav sju är placerade i älven. Den uppförs med närproducerat material. Limträbalkarna tillverkas på Holmens sågverk i Bygdsiljum, en dryg timme ifrån byggplatsen. För att arbetet ska kunna pågå

året runt byggs bronns olika delar i ett provisoriskt väderskydd, som ligger alldeles intill det södra brofästet. Strax före årsskiftet kom den första brodelen i trä ut från fabriken, en 65 meter lång träkonstruktion som är en del av grunden till körbanan.

Sammanlagt ska sex sektioner placeras innan hela körbanan, inklusive gång- och cykelbana, är på plats. Därefter påbörjas arbetet med de röda träbockarna. Det sicksackformade mönstret är en tydlig blinkning till den gamla Lejonströmsbron och kommer att ge bron dess karakteristiska uttryck. ●

**Välkommen till Arkitekturgalan
26-27 mars i Skellefteå!**

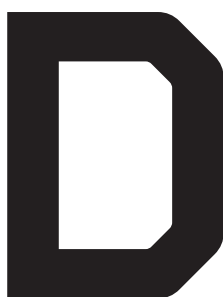
Ta chansen och häng på den guidade turen som bland annat besöker Karlgårdsbron. Studiebesöken ingår i din Gala-biljett. arkitekturgalan.se

»ATT GÅ OCH TÄNKA PÅ TRÄD ÄR HELT FANTASTISKT«

Strax efter jul drog stormarna Johannes och Anna in över Sverige, och denna gång var det främst de norra och mellersta delarna av landet som drabbades. Men i Småland har minnet efter stormen Gudrun, som for fram en vinternatt 2005, ännu inte bleknat. Camilla Logarn ser fortfarande spåren i sin skog.

TEXT MALIN AGE BILD JONAS LJUNGDAHL

Det var på gymnasiet det började, det som Camilla Logarn kallar för sin ”villkorlösa kärlek till skog, träd och timmer”. För egentligen har hon inte skogen i blodet. Uppvuxen i villa var det ett starkt hästintresse som födde längtan till livet på landet.

– Djuren lockade, och på gymnasiet valde jag lantbrukslinjen. Men sedan fastnade jag för jobbet i skogen. När vi bildade familj ville jag köpa en gård med så mycket skog som möjligt.

Gården, belägen i byn Kärr några mil söder om Växjö, bestod till stor del av fin granskog. Den var dock ganska ensidigt åldersfördelad, till stor del från 1930–1940-talen. Det hade med andra ord börjat närma sig skörd. Men med stormen Gudrun föll nästan hälften av Camilla Logarns skog. Totalt i Sverige föll 75 miljoner kubikmeter, lika mycket som vanligtvis avverkas i Sverige under ett helt år. För Camilla Logarn innebar Gudrun att hon fick tänka om – och börja om – i sin skog.

– Stormen gav inspiration till att inte bara fortsätta att plantera gran, utan att plantera rätt trädslag på rätt mark. Det känns jättekul att ha fått fram mer variation och mångfald.

Valet föll på att plantera mer tall och låta björken få utrymme.

Tidigare utmärkte sig svensk skogspolitik för stark statlig styrning. Målet var framför allt en trygg produktion för industrin, vilket resulterade i att främst gran planterades. Men under 1990-talet infördes en ny skogspolitik och en ny skogsvårdslag trädde i kraft. Där prioriterades miljömålet mer, och jämfördes med målet för produktion. Skogsägare fick större frihet i sitt skogsbruk, men också större ansvar att förvalta sina skogar på ett hållbart sätt.

– Frihet under ansvar betyder jättemycket för mig. Jag engagerar mig mer när jag själv får bestämma. Och när mina grannar gör på sitt sätt får vi en mosaik i landskapet, med olika metoder och resultat, säger Camilla Logarn.

Sedan 1990-talet har även synen på gamla döda träd förändrats. Riksskogstaxeringens mätningar visar att volymen död ved har tredubblats sedan den nya skogsvårdslagen infördes. Camilla Logarn är en av dem som har anammat det nya synsättet:

– När jag köpte skogen 1991 fanns det inte en död gren kvar, allt var städlat och såg snyggt ut. Det var en fantastiskt vacker skog att gå omkring i. Efter Gudrun låg det träd överallt. Det gick inte att ta hand om allt. Men jag kunde se vilken positiv effekt det fick och nu lämnar vi kvar fler döda träd. Det gynnar många arter.

Det är tydligt att Camilla Logarn ser på sitt skogsbruk som något mer än bara produktion. Samtidigt är hon noga med att påpeka att skogens ekonomiska värde är en förutsättning för att gården ska fungera.

– Lånen ska betalas. Jag vill att produktion och naturvård

ska gå hand i hand hos mig. Omkring 10–11 procent av min fastighet består av gammal granskog med höga naturvärden som jag inte brukar. Dessutom har jag mindre projekt, jag sätter upp massor av fågelholkar, lämnar stora buskage av sälj och har några fina ekhagar som jag är rädd om. Det är sådana grejer man gör för att man tycker det är roligt, när man älskar sin skog. När jag avverkar lämnas förstas kantzoner och högstubbar eftersom det är viktigt för många arter.

Men att sluta med trakthyggesbruket till förmån för hyggesfria metoder är inte intressant.

– Det är ingenting för mig. I dag röjer jag ju bort granen till förmån för björk och tall. Om jag inte gjorde någonting skulle granen komma som en tjock matta. Det gynnar inte den biologiska mångfalden eller tillväxten alls. Min skog är viktig som kolsänka och jag vill att den ska växa, säger Camilla Logarn bestämt.

Men hur känns det att slutavverka en skog som du har vårdat under lång tid?

– Jag slutavverkade nyss ett fint bestånd, som jag funderade mycket kring. Och det blev fint, med kantzon mot dammen, och vi sparade alla gamla träd med fåglarnas bohål. Nu kan bärriset komma fram. Det gillar både älgen och jag. Ett hygge kan vara vackert på många sätt, säger Camilla Logarn, och fortsätter:

– Man tycker ju inte att en skördad åker är ful på hösten. Det här är ungefär samma sak. Det tar bara några fler år, sedan kommer det nya små plantor som jag kan följa.

Finns det någonting kring det svenska skogsbruket som oroar dig?

– Jag tycker att det är viktigt att varje skogsägare får ansvar för sin skog. Det som oroar mig är att andra kan gå in och ha åsikter. För några år sedan gjorde Naturskyddsföreningen en inventering i min skog, utan att ens prata med mig.

Fynden ledde till att avverkningen tillfälligt stoppades.

– Sedan visade det sig att deras information inte stämde, men det tog ett år innan jag kunde gå vidare. Jag tycker det är fel att andra kan gå in och styra över min skog. Det kändes som att de klev in i mitt kök utan att knacka. Varför köper de inte en egen skog och brukar den som de vill?

Samtalet glider in på ansvar och framtid.

– Att kunna komma ut en sväng och tänka på träd är helt fantastiskt. Jag kommer alltid att jobba för att lämna en ännu bättre skog efter mig än den jag köpte. Så tänker nog alla skogsägare. Mina barn vet vilka mina hjärteträd är, som aldrig ska tas ner, säger Camilla Logarn och fortsätter:

– Det är just det som är så fint – att tänka långsiktigt och få vara en liten del av ett större kretslopp. Det tar tid för en skog att växa. Det jag planterar kommer jag aldrig att få se slutavverkat. Det blir nästa generations uppgift. Jag tror att skogsägare är människor med mycket tålamod. ●

SOM FÅNGAD AV EN STORMVIND

På en vindpinad udde utanför Nyköping har fem arkitektstudenter byggt ett vindsydd som också fungerar som samlingspunkt, lekplats och destination. Vindsyddet Gästabudet väger berättelse mot bruk, skulptural form mot byggbarhet – där trä blir både material och metod.

TEXT MATTIAS BOSTRÖM **BILD** BJÖRN DAHLGREN

**Dags att söka
till Arknat!**

2026 års version av
Arknat kommer att hålla
till i Norrbotten.
Sista ansökningsdatum
är 15 mars.

Längst ut på en udde i Örstignäs naturreservat, utanför Nyköping, tornar en iögonfallande träkonstruktion upp sig. Det är vindskyddet Gästabudet, skapat av ett team arkitektstudenter inom ramen för projektet Arknat, där arkitekt- och ingenjörstudenter designar och bygger innovativa vindskydd i trä ute i naturen. Gästabudet utgörs av två långbord som i förlängningen bildar vindskyddets tak. Men det är även en skulptural struktur att samlas kring – eller klättra på.

– Vi ville ha en svävande känsla, nästan som att den är fångad av vinden där ute på udden. Det var en otroligt rolig möjlighet att få gestalta och bygga någonting på riktigt, att testa på material och se vad det finns för möjligheter, säger Olle Falk, arkitektstudent vid Lunds universitet.

Han är en del av gänget som arbetade fram Gästabudet. Själva idén kom från en annan deltagare, Klara Huzell, som studerar arkitektur i Umeå.

I en intensiv skissfas jobbade studenterna

inledningsvis var för sig, presenterade sedan sina förslag och röstade fram det som skulle bli gruppens riktning.

– Förslaget som vann var Gästabudet. Det var en grundläggande form och utformning som vi sedan i grupp fortsatte utveckla och bygga vidare på, säger Olle Falk.

Arbetet handlade till stor del om att översätta ett uttryck till en byggbar konstruktion. Som exempelvis infästningar, bärförmåga, böjda limträbalkar och hur variabla laster påverkar helheten. Inte minst eftersom taket går att klättra på – och därmed måste bära allt från barns lek till vuxna som hjälper barn ner.

Här fick teamet stor hjälp av mer erfarna handledare.

– Det var en jättestor utmaning. Vi är arkitektstudenter, och kanske drömmer vi oss bort lite i själva designen. Men ingen av oss är snickare. Så vi hade väldigt mycket hjälp av Ivar Håkenstad, som är finsnickare och jobbar mycket med träkonstruktioner och restaurering. I ett senare skede av byggnationen på plats fick vi även hjälp av arkitekt Lisa Yngwe på Sweco, säger Olle Falk.

Namnvalet Gästabudet är såklart inspirerat av Nyköpings gästabud, där kungen Birger Magnusson år 1317 svälte ihjäl sina två bröder i fängelsetornet på Nyköpingshus. Studenterna valde emellertid att inte illustrera våldet, utan att omvandla berättelsen till en social typologi: bordet, mötet, kroppen i rummet.

Platsen används i dag för bad, tältning och som vandringsmål, och projektet blir en markering – en punkt som drar människor till sig och samtidigt påminner om att landskapet har flera lager.

– Formen följer funktion på den bredare skalan. Ett av borden fungerar som en ramp som gör det möjligt att klättra upp på taket. Barn kan springa och leka där, och vuxna kan ligga på den böjda formen för att titta upp mot trädkronorna eller stjärnhimlen. Det blir en social plats, säger Olle Falk.

Och så frågan som alltid kommer när arkitektur blir något annat. När form ska följa den faktiska funktionen. Är Gästabudet ett bra vindskydd?

– Om man verkligen ska tänka ”form follows function” så kanske man bara ska göra en trälåda. Men Gästabudet fungerar som vindskydd. Öppningen är vinklad bort från vinden, det läcker inte in, man kan sova där. Två personer ur gruppen har återvänt och sovit över, och de sa att det var skönt. Men de kanske är lite bias också, säger Olle Falk och skrattar. ●

TEAMET BAKOM GÅSTABUDET

Asena Özel, ETH Zürich.
Sofie Gruvesäter, LTH.
Klara Huzell, UMA.
Jona Klasen, Ecosign
Akademie, Köln.
Olle Falk, LTH.

» Klimatkrisen tar inte paus »

Med försiktig optimism blickar vi framåt, och i september är det dags för riksdagsval. Det är viktigt att behålla fokus på klimatfrågan – de vägval vi gör i dag får stor betydelse för kommande generationer.

BILD JOHAN BERGMARK

VI LÄGGER 2025 bakom oss – ett år som minst sagt har varit utmanande för de svenska sågverken. Aldrig förr har väl gapet mellan priset på råvaran och försäljningspriset varit så stort. Ovanpå det, en global ekonomi i gungning och en starkare svensk valuta. Det är faktorer som påverkar sågverksnäringen mycket, eftersom en

stor del av det som produceras går på export.

Det är med en försiktig optimism som den svenska sågverksnäringen nu går in i 2026. Enligt Boverkets prognos från december börjar de negativa effekterna från den försvagade köpkraften och allmänna marknadsosäkerheten släppa sitt grepp om bostadsmarknaden, och man bedömer att konjunkturläget för byggandet blir bättre under 2026 och 2027. Låt oss hoppas på det!

I SEPTEMBER GÅR svenskarna till val. Enligt opinionsinstitutet Verian är klimat och miljö den fråga som tappar mest sedan förra mätningen. Med tanke på läget på såväl hemmaplan som i vår omvärld, är det inte förvånande att frågor som lag, ordning och försvar blir viktiga. Men klimatkrisen tar inte paus, och vi måste bibehålla fokus på klimatfrågan. Här har det offentliga ett stort ansvar. De investeringar som görs i nya lokaler för försvar, kriminalvård, sjukvård och infrastruktur ska göras med största möjliga hänsyn till klimatet. Vid det här laget vet vi att trä är ett bra val för att minska klimatpåverkan från byggandet. Medvetenheten ökar. Fler och fler offentliga byggherrar väljer trä för sina projekt.

NÄR FLER VILL bygga på ett sätt som är bra för klimatet och biologisk mångfald, betyder det att fler byggherrar börjar fundera på vilka krav de kan ställa. För träbyggandets del innebär det att kraven på hur skogen brukas ökar. Men skogsbruk är långsiktigt. De beslut vi fattar i dag, kommer få stor betydelse för våra barnbarn, och måste vara välgrundade. Ställ gärna krav på vad som bör uppnås – men valet av metod måste vara skogsägarens, och grunda sig på kunskap. Annars riskerar resultatet för såväl kolsänka som ekonomi och biologisk mångfald att tvärtom bli sämre. Läs gärna intervjun med Camilla Logarn på sidorna 44-45, där hon delar med sig av sin syn på sitt skogsäande.

I SVERIGE ÄR vi duktiga på att bygga med trä, och vi har dessutom lyxen att ha nära tillgång till råvara från skogar som brukas med hänsyn till miljön. Det är något att värna och vara stolta över. Och som ni kan läsa i det här numret så började året storslaget för svensk träarkitektur när Varbergs nya stationsbyggnad kammade hem segern i International Award for Wood Architecture. Som hallänning känns det förstås extra roligt!

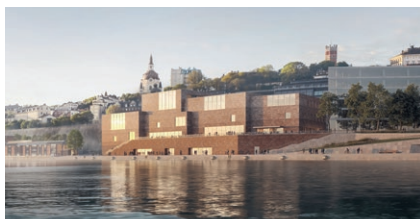
Anna Ryberg Ågren

ANNA RYBERG ÅGREN
DIREKTÖR SVENSKT TRÄ

Missa inte!

1 Det nya Nobelcenter i Stockholm kommer att utformas med en stomme av trä, och lagra in biogent kol under lång tid framöver. Stommen kompletteras med en fasad av återbrukat tegel – en kombination som passar fint ihop och som signalerar ansvar för vår framtid.

BILD OURISM/NOBEL PRIZE OUTREACH

2 I höstas togs första spadtaget av uppförandet av **kriminalvårdens anstalt i skånska Vä**, med runt 200 nya fängelseplatser. Bygget görs med moduler i trä och de första platserna tas i bruk under 2026.

BILD KROOK & TÄDER

3 Våren 2027 ska **Grand Central i Göteborg** vara klart – med en stomme av högkvalitativ gran. Målet är att uppnå Breeam Outstanding, en miljöcertifiering som bara ett tiotal byggnader i Sverige lever upp till i dag.

BILD JERNHUSEN

Ventilationsgaller i trä

Välj mellan ek, bok, furu,
björk eller ask. Hårdvaxolja,
klarlack eller obehandlad.

Kungsprofiler AB Fabriksgatan 3, Köping
08-662 03 20 kungsprofiler.se

ISOCELL

Vi kan diffusionsöppet byggande och cellulosaisolering!

Läs mer på

WWW.ISOCELL.COM

VI UTVECKLAR TRÄ- BYGGNADESKONSTEN GENOM TYSTA HUS

Med ödmjukhet och nytänkande
skapar vi framtidens tysta och
miljövänliga byggnader tillsammans
med våra kunder och deras
projektteam. Vi hittar attraktiva
klimatsmarta lösningar för hållbart
byggande i naturliga material, med
människan i centrum

Vårt specialiserade team erbjuder
mer än 50 års erfarenhet inom
branschen och leder utvecklingen av
mät- och beräkningsverktyg för att
säkerställa rätt kvalitet på rätt
plats.

ACOUWOOD

010 - 788 18 70
INFO@ACOUWOOD.COM
WWW.ACOUWOOD.COM

Effektiv dimensionering av bärande konstruktioner

Med programvaran Statcon kan du snabbt och tryggt
dimensionera balkar, pelare och laskförband i trä eller
stål, och få direkt visuell feedback så att du vet att allt
stämmer. Statcon gör komplexa beräkningar enkla.

elecosoft.com/se

Elecosoft®

11 11-12 MARS

Snabba puckar!

Redan 11-12 mars är det dags för Trähusdagarna i Göteborg. Dagarna delas upp tematiskt, med fokus på hållbarhet 11/3 och på teknik 12/3. Trähusdagarna anordnas av TMF & RISE och går av stapeln i A Working Lab (AWL) samt på Scandic Crown.

26 26-27 MARS

Skelefteå blir värd för Arkitekturgalan 2026

Den 26-27 mars är det dags för Arkitekturgalan, med föreläsningar, prisutdelning av Kasper Salin-priset och mingelmiddag. Studieresor med träarkitektur i en av Sveriges mest spännande trästäder utlovas!

09 9-30 MARS

Spännande utställning!

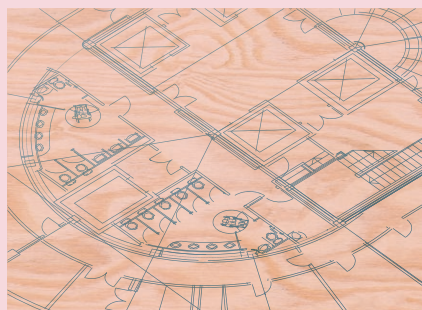
9-30 mars pågår utställningen Woodlife Sweden, som visar ett 50-tal svenska projekt inom arkitektur och design, ihop med industri och skogsbruk. Bakom utställningen står Svenska institutet och Sveriges Arkitekter i samarbete med Svenskt Trä och Skogsindustrierna.

25 25 APRIL

Dags att välja utbildning?

Till hösten startar en ny civilingenjörsutbildning i byggteknik vid Linné-universitetet. Utbildningen ger ett allmänt kunnande som inkluderar även andra byggmaterial, men kommer att ge unika möjligheter för studenten att utbilda sig till träbyggnadskonstruktör.

01 1 MAJ

Röd dag = film i soffan

På SVT Play finns filmen Arkitekterna bakom Skogskyrkogården. Filmen handlar om de unga arkitekterna Asplund och Lewerentz som vann tävlingen om att skapa den trädbevuxna nya Skogskyrkogården i Stockholm. De båda männen arbetade med verket, nu ett världskulturarv, resten av sina liv.

22 22-26 JUNI

Almedalen 2026

Det kan kännas som att det är en evighet till sommaren, men vips så är det juni och du har glömt att boka plats på Gotlandsbåten. Börja planera ditt besök direkt. Och om du tröttnar på seminarier, kan du alltid ta en tur i de norra delarna av Visby och syna bulhusen – byggda i trä enligt tradition från medeltiden.

LEVERANSER SOM HÅLLER MÅTTET – OCH TIDEN

Vi vet att leveranssäkerhet är en bärande del i industriella byggprojekt. Därför ser vi till att alltid leverera högkvalitativt trä i rätt dimension och i rätt ordning, enligt överenskommen tidplan. Med en personlig dialog och hög precision i både planering och logistik säkrar vi ett stabilt materialflöde. Kontakta oss för mer information om vårt erbjudande.